

واکاوی الگوی مدیریتی کاهش جذب دانش آموزان به فضاهای مجازی غیرقانونی در شبکه‌های اجتماعی

زهرا رحمت‌علیزاده^۱، نسیم مجیدی قهرودی^۲، وحید رشیدوش^۳

چکیده:

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی الگوی مدیریتی کاهش جذب دانش آموزان به آیین غیرقانونی در سطح شبکه‌های اجتماعی انجام شده است.

روش: روش تحقیق کیفی و مبتنی بر تکنیک تحلیل مضمون است. جامعه آماری پژوهش پیش رو برای پاسخ به سؤالات پژوهش، مطالب و محتوای منتشر شده در خصوص آیین غیرقانونی در شبکه‌های اجتماعی تلگرام و اینستاگرام شامل فیلم، تصویر (عکس، طرح، نقاشی، ...)، متن نوشتاری و صوت است. با توجه به محدودیت جامعه آماری، به منظور پاسخ به سؤالات پژوهش، کلیه مطالب و محتوای منتشر شده در خصوص آیین غیرقانونی در صفحات و کانال‌های پر بازدید اینستاگرام و تلگرام شامل فیلم، تصویر (عکس، طرح، نقاشی، ...)، متن نوشتاری و صوت انتخاب مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: بر اساس نتایج پژوهش، مجموعه‌ای از مضامین و تکنیک‌های مشترک شناسایی شده است. این محتواها به طور مکرر بر اصول فردگرایی و خودمختاری تأکید دارند و انتقادهای تندی به دین‌های سازمان‌یافته و اخلاقیات سنتی وارد می‌کنند. نمادهایی نظیر پنتاگرام و بافومت به عنوان نمادهای هویتی در این صفحات به کار می‌روند و فلسفه لذت‌گرایی به عنوان یکی از محوری‌ترین مضامین مطرح است.

نتیجه‌گیری: اکنون نسل کنونی و خصوصاً دانش آموزان در شرایطی قرار دارند، که استفاده از رایانه و به خصوص اینترنت در زندگی‌شان اجتناب‌ناپذیر است، از این رو پیشنهاد می‌شود، در دوران مدرسه فرهنگ استفاده از امکانات نوپدید را آموزش داده و کتب درسی با عنوان فناوری اطلاعات در مدارس تدوین و تدریس شود و در آن جا به فرصت‌ها و تهدیدهای این دانش جدید پرداخته و فرزندان را با مزایا و آسیب‌های آن آشنا نمایند.

کلید واژه‌ها: مدیریت فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی، کاربران، دانش آموزان.

پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۲/۲۷

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۱۱

^۱ - دانشجوی دکتری، گروه علوم ارتباطات اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲ - استادیار، گروه علوم ارتباطات اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

nassim_majidi@yahoo.com

^۳ - استادیار، گروه علوم اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Vah.rashidvash@iauctb.ac.ir

مقدمه

از مهم ترین ویژگی های فضای مجازی، گسترش اهمیت فرد و حیطه خصوصی در برابر جمع و حوزه عمومی است. افراد در فضای مجازی در عین حال که می توانند در گروه های مختلف و گاه متضاد با هویت حقیقی خود حضور داشته باشند؛ می توانند خود را جدا از دیگران و تنها نیز حس کنند. نبود مراتب قدرت در فضای مجازی باعث می شود، فردیت افراد در جمع حل نشود. در جهان واقعی قدرت انتخاب افراد، تحت تاثیر عواملی چون جبر مکان، زمان، فرهنگ، حکومت و ... محدود است (گومز^۱، ۲۰۲۱).

در جهان مجازی، مرزهای محدود کننده از میان برداشته می شود و شخص در مقیاس جهانی با گزینه های فراوان برای انتخاب روبروست. مهمترین متغیر در هویت ملی، وحدت بخشی یا تمایز پذیری اجتماعی است. اجتماعی شدن و فردی شدن دو روی سکه تجدد و دوره مدرن هستند. یعنی دوره مدرن دارای یک دوگانگی در ساختار اجتماعی است که از یک طرف به اجتماعی شدن افراد منجر می شود و از طرف دیگر فردی شدن را تقویت می کند. (سمیع پور، ۱۳۹۶: ۶۱)

رسانه های جدید، رسانه های فردی شدن و مبتنی بر تعامل فردی انسان - رایانه هستند. این رسانه ها به دلیل اینکه همگی متصل به شبکه ها هستند. به طور جمعی مورد استفاده قرار می گیرند. رسانه های جدید تقاضاها و درخواست های متکثر کاربران و مخاطبان را پاسخ می دهند. از این رو، نتیجه عملی دوگانگی ساختاری رسانه ها، دو گانگی ساختار اجتماعی جامعه است. به نظر می رسد، تجلی دوگانگی مذکور نزد کاربران اینترنت و رسانه های مرتبط با آن و آن ها که به این وسایل جدید ارتباطی و اطلاعاتی دسترسی دارند، قابل ملاحظه تر است. چرا که رسانه های مذکور نوعی مناسبات جدید ایجاد می کنند، که در این مناسبات انسان ها بیش از پیش گوشه گیر، منزوی و کم تحرک شده است و کم کم از زمینه عملی زندگی خود دور می شود.

به عبارت دیگر، شکل گیری اجتماعات در فضای مجازی بر مبنای شایتهای اجتماعی مختلف موجب می شود، تا اجتماعات در جهان واقعی به تدریج کم رنگ، بی اهمیت و منبع هویت بخشی افراد متکثر و متنوع و به همین جهت، هویت ملی و انسجام اجتماعی یک جامعه تضعیف می شود.

^۱ . Gomez

تبادل پیام های متنی، استفاده از کلمات به تنهایی است که هنوز هم یک ابزار محبوب ارتباطات آنلاینی می باشد. در حال حاضر مردم همچنین می توانند تصاویری را بطور همزمان به اشتراک بگذارند. فضای مجازی عنوانی به کاربرده شده در ارتباط با اینترنت است. (تامیلسون^۱ به نقل از لینلو^۲، ۲۰۱۳: ۱۸) از ویژگی های مهم ارتباطات آنلاین "تعامل دو سویه"، همزمانی، چند رسانه ای بودن است.

استقبال از شبکه های اجتماعی، از آن روست، که کاربران اینترنتی می توانند، برای اغلب نیازهای آنلاین خود در این وب سایت ها پاسخ مناسب بیابند. در شبکه های اجتماعی کاربران می توانند پروفایل های شخصی برای خودشان بسازند که شامل مشخصات، تصاویر علاقه مندی ها و سایر موارد این چنینی برای خود بسازند؛ اما شبکه ای شدن این وب سایت ها، از جایی آغاز می شود که هر کاربر لیستی از دوستان تهیه می کند و این پروفایل های شخصی به یکدیگر منتقل می شوند، هر کاربر دوستان و آشنایانی که در همان شبکه اجتماعی ظهور دارند، را به لیست دوستان خود می افزاید (والیس و بوکینگهام^۳، ۲۰۱۹). هم چنین با جستجو در پروفایل های کاربران و مشاهده مشخصات آن ها، با افراد جدیدی آشنا می شود و لیست دوستان خود را گسترده تر می کند. این ها ابتدایی ترین امکانات شبکه های اجتماعی است. این وبسایت ها، در سال های اخیر تلاش کرده اند، گزینه های بیشتری در اختیار کاربران خود قرار دهند. امکانی شبیه به وبلاگ ها و میکرو وبلاگ ها برای نوشتن مطالب کوتاه و یادداشت های روزانه و فضایی شبیه سایت های عکس برای قرار دادن تصاویر شخصی، ایجاد فضایی شبیه به چت برای گفتگوهای فوری میان کاربران، قابلیت ساختن اتاق های گفتگو، صفحات هواداری شبیه فروم های اینترنتی از جمله ساده ترین این امکانات است. شبکه های اجتماعی متناسب با نوع موضوع فعالیت خود، امکانات دیگری از قبیل خبرخوان های اینترنتی، بازی های آنلاین، قابلیت آپلود کردن ویدئوها. فایل های کامپیوتری و برقراری ارتباط با سایر رسانه های شخصی را نیز در گزینه های خود دارند بدین ترتیب، اغلب امکاناتی را برای کاربران اینترنتی پیش از این از طریق مراجعه به چندین وب سایت کسب می کردند یکجا در شبکه

¹- Tamilson

²- Linlo

³- Wallis, & Buckingham

های اجتماعی دریافت می‌کنند. پس بی دلیل نیست که کاربران بخش قابل توجهی از زمانی را که در اینترنت به سر می‌برند، در شبکه‌های اجتماعی حضور دارند (هاریسون و توماس، ۲۰۰۹: ۱۲۰). امروزه اینترنت، یکی از مهم‌ترین ابداعات بشر در قرن اخیر، با قابلیت‌ها و کارکردهای متعدد و گسترده، بخش‌های مختلف زندگی انسان را تحت تأثیر خود قرار داده است. بنا به تعبیر کاستلز^۱ ساختار اجتماعی عصر اطلاعات را "جامعه شبکه‌ای" شکل می‌دهد، جامعه که یکی از ویژگی‌های مهم آن "فرهنگ واقعیت مجازی"^۲ است، فرهنگی که در چارچوب انتقال نمادها به وسیله واسطه‌های الکترونیک شکل می‌گیرد. فضاها و اجتماعی برآمده از این فناوری‌های نوین به خصوص اینترنت، فضایی مجازی می‌باشند، که به عنوان بخشی از واقعیت اجتماعی دوران معاصر درآمده‌اند. بنابراین به موازات دنیای واقعی، دنیایی مجازی خلق شده است که خصلت‌های جدیدی به پدیده‌ها و تعاملات اجتماعی که به این فضا وارد می‌شوند بخشیده است و جهان اجتماعی را "دو فضایی"^۳ کرده است. شبکه‌های اجتماعی، یکی از سرویس‌های مهم اینترنتی است، که توجه کاربران زیادی را در سراسر جهان به خود جلب کرده است. مهم‌ترین مزایای این شبکه‌ها را می‌توان انتشار سریع و آزادانه اخبار و اطلاعات دانست، که به افزایش قدرت تحلیل و تقویت روحیه انتقادی در سطح جامعه می‌انجامد (شورت^۴، ۲۰۱۹). در این میان شبکه‌های اجتماعی نقش پررنگی نیز در تأثیرگذاری بر جامعه در زمینه پذیرش آیین‌ها و باورهای جدید ایفا می‌نمایند. از جمله این باورها و عقاید می‌توان به آیین غیرقانونی اشاره کرد.

با توجه به نقش و اهمیت شبکه‌های اجتماعی در نظام معرفتی و فرهنگی جامعه، بخش پیش رو، ضمن تبیین مسأله و اهمیت ضرورت و انجام تحقیق در خصوص نقش شبکه‌های اجتماعی در ترویج آیین غیرقانونی به تشریح اهداف و سؤالات تحقیق پرداخته است.

به طور کلی، تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر رفتار و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان به میزان استفاده متعادل و هوشمندانه از آن‌ها بستگی دارد. اصلاح الگوی استفاده، تنظیم زمان و تعامل مثبت با محتواهای آموزشی و ارتباط با افراد مفید در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند، به بهبود عملکرد تحصیلی کمک کند. هم‌چنین، نقش و تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر رفتار و عملکرد تحصیلی باید

^۱- Castells

^۲- Virtual Reality Culture

^۳-Dual Spaces

^۴-Short

با سایر عوامل تحصیلی مانند محیط تحصیلی، استراتژی های یادگیری و حمایت خانوادگی در نظر گرفته شود.

در این بخش، مروری بر تحقیقات انجام شده در داخل و خارج کشور در رابطه با موضوع تحقیق صورت گرفته است، که در ذیل به اختصار به آن ها اشاره شده است:

الزمان^۱ (۲۰۲۲)، به بررسی نقش رسانه های اجتماعی در ویدیوهای اسلامی مبادرت نمود. نتیجه نشان می دهد، که ویدیوهای اسلامی در یوتیوب به طور مداوم بدون هیچ کاهشی در حال رشد هستند. علاوه بر این، بر اساس یافته ها، کاربرانی که ویدیوهای اسلامی را تماشا می کنند، بیشتر از اینکه ویدئوها را دوست نداشته باشند، دوست دارند. تعامل کاربران به هیچ وجه به طول ویدئوهای اسلامی ارتباطی ندارد. این دو نتیجه تا حدی نشان دهنده نگرش مثبت و حمایتی کاربران نسبت به ویدئوهای اسلامی آنلاین است. در نهایت، این مطالعه بررسی توزیع زمانی موضوعی ویدئوهای اسلامی را برای درک عمیق الگوهای علاقه موضوعی کاربران توصیه می کند. هاشمی و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، به بررسی نحوه بازنمایی اسلام در رسانه های اجتماعی پرداختند. در این تحقیق از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. مضامینی که ظهور کردند عبارت بودند از: (۱) اسلام به عنوان یک دین لیبرال. (۲) اسلام به عنوان دین افراط گرایی و تروریسم. (۳) اسلام به عنوان دین تبعیض جنسیتی. (۴) اسلام به عنوان دین هویت جمعی و (۵) اسلام به عنوان یک دین انسانی. اگرچه بازنمایی اسلام در رسانه های اجتماعی گسترده است، اما مطالعات تجربی بیشتر نشان می دهد، که کاربران رسانه های اجتماعی اسلام را منفی نشان می دهند، تا مطالعاتی که دیدگاه مثبت کاربران رسانه های اجتماعی را نسبت به اسلام نشان می دهند.

کاستانو-پالگارین و همکاران^۳ (۲۰۲۱)، به بررسی نقش رسانه های اجتماعی در اشاعه سخنان نفرت آمیز در خصوص دین پرداختند. بررسی های انجام شده نشان می دهد که شبکه های اجتماعی به عنوان فضایی برای سخنان نفرت پراکنی آنلاین، انواع نفرت سایبری، تروریسم به عنوان محرک نفرت آنلاین، ابراز تنفر آنلاین در خصوص دین مورد استفاده قرار می گیرد. به عنوان یک اجماع عمومی در مورد آنچه که نفرت سایبری است، این مفهوم به عنوان استفاده از زبان خشونت آمیز،

¹ -Al-Zaman

² -Hashmi et al.

³ -Castaño-Pulgarín et al.

پرخاشگرانه یا توهین آمیز است، که بر گروه خاصی از مردم متمرکز است که دارایی مشترک دارند، که می‌تواند مذهب، نژاد، جنسیت یا جنسیت یا وابستگی سیاسی باشد. استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی بر اساس عدم تعادل قدرت که می‌تواند، به طور مکرر، سیستماتیک و غیرقابل کنترل از طریق رسانه‌های دیجیتال و اغلب با انگیزه ایدئولوژی‌ها انجام شود. شورت^۱ (۲۰۱۸)، به این نتیجه رسید، که افراد مذهبی، نسبت به افراد غیر مذهبی علاقه بسیار کمتری به تماشای تارنماهای پورن دارند. نتیجه‌گیری دیگر این پژوهش این بود، که استفاده از تارنماهای اینترنتی پورن، میزان دینداری و معنویت دانشجویان را شدیداً کاهش می‌دهد. پژوهشگر در نهایت با وجود اینکه تارنماهای اینترنتی پورن را عاملی مهم در تضعیف دینداری دانشجویان قلمداد می‌کند، در عین حال پژوهشگران بعدی را به پژوهش هر چه بیشتر در این زمینه ترغیب می‌کند.

خانیکی و یزدیان (۱۴۰۰)، به واکاوی حوزه مطالعاتی دین و رسانه‌های نوین مبادرت نمودند. یافته‌ها حاکی از آن است، که مهم‌ترین رویکردهای این عرصه مطالعاتی نوظهور را می‌توان در «جبرگرایی تکنولوژیک» مارشال مک‌لوهان، «رسانه‌ای شدن دین» استیگ هاروارد، «وساطت معنا» استوارت هوور، «وساطت گونه‌های مقدس» جی. لینچ و «ساخت اجتماعی دینی فن آوری» هیدی کمبل جستجو کرد. شعبانی و همکاران (۱۳۹۸)، به بررسی مولفه امید در سبک زندگی دینی و نقش رسانه دیداری تلویزیون در گسترش امیدآفرینی دینی پرداختند. روش تحقیق در این پژوهش با رویکرد کیفی، علاوه بر مطالعه منابع کتابخانه‌ای و اسنادی، انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با برخی از خبرگان رسانه‌ای به شیوه تحلیل مضمون از نوع مقایسه‌ای است. نتایج حاصل از این تحقیق، بیانگر وجود مشکلات فراوان در مسیر تحقق تعامل مطروحه و فاصله بین وضع موجود با وضع مطلوب است، که رفع و حل آن نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، خلاقیت و نوآوری، بازمهندسی جدول پخش (کنداکتور)، به کارگیری مدیران رسانه‌ای آشنا با دین شناسی، بومی‌سازی رسانه مدرن، تغییر در نگرش، تولید پیام از محتوا و... است. عبدالرحیمی و کافی راد (۱۳۹۹)، به ارائه تحلیلی بر شیطان پرستی و راهکارهای تربیتی مقابله با آن، با الهام از آیات قرآنی پرداختند. روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات از نوع اسنادی و کتابخانه‌ای بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای استقرایی و تحلیل متون استفاده شده است. نتایج

¹- Short

مطالعه نشان داد، که آیین غیرقانونی با شیوه های مختلف در قالب سه مقوله ۱. تأثیر بر ایدئولوژی ۲. تأثیر بر رفتار ۳. استفاده از ابزار آلات، بر افراد بالأخص نوجوانان و جوانان نفوذ می کند. قرآن کریم، با ارائه راه کارهای تربیتی موثر در ابعاد مختلف ۱. تربیت اعتقادی (شناخت اصول عقاید، پذیرش و علاقه قلبی نسبت به آن ها) ۲. تربیت عقلانی (تزکیه، تعلیم حکمت، علم آموزی، عبرت آموزی، مشورت با خردمندان و تقلید کورکورانه) ۳. تربیت اخلاقی (یاد خدا، توبه، استغفار، توکل به خدا، استعاذه، خوف از خدا، نماز و روزه، در محضر خدا بودن و پیکار با شیطان پرستان)، به مقابله با شیطان و شیطان پرستی پرداخته و از انسان ها می خواهد با به کارگیری آن ها، خود را از آفات شیطانی مصون بدارند. ایمانیان و رفیعی (۱۳۹۷)، به تحلیل شیطان گرایی مدرن از فضای مجازی مبادرت نمودند. یافته های پیمایش در میان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان خراسان شمالی بیانگر میزان بالای هویت دینی در میان آنان است. هم چنین، نتایج رابطه معنادار میان میزان و نوع استفاده از اینترنت و تلویزیون دانشجویان را با هویت دینی آنان نشان می دهد.

با مرور پژوهش های پیشین در می یابیم، هر چند در خصوص مبحث دین و هویت دینی در شبکه های اجتماعی در داخل ایران تحقیقات مدون و معتبری صورت گرفته است، با این حال در کشور ما هنوز موضوع آیین های غیرقانونی در شبکه های اجتماعی به طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است. اکثر پژوهش های انجام شده در داخل کشور به بررسی نقش رسانه های اجتماعی در باورپذیری مذهبی و هم چنین تأثیر فضای مجازی بر هویت دینی کاربران پرداخته اند، در حالیکه در پژوهش پیش رو، تلاش شده است، تا به واکاوی الگوهای ترویج آیین غیرقانونی در شبکه های اجتماعی مبادرت گردد، که تلاش محقق این است، که مطالعه جامعی در خصوص نحوه گسترش آیین غیرقانونی در شبکه های اجتماعی انجام دهد. از سوی دیگر، در پژوهش های انجام شده عمدتاً از رویکرد اسنادی و کتابخانه ای به بررسی آیین غیرقانونی مبادرت شده در صورتی که در پژوهش حاضر با استفاده از یک رویکرد کیفی مبتنی بر روش تحلیل مضمون به واکاوی الگوهای ترویج آیین غیرقانونی در شبکه های اجتماعی و شناسایی عوامل و مولفه های موثر بر آن پرداخته شده است. لذا از این منظر نیز به عنوان یک نوآوری در بین پژوهش های انجام گرفته به شمار می آید و نسبت به پوشش خلأ تحقیقاتی موجود اقدام شده است. بنابراین، هدف اصلی پژوهش، بررسی الگوی مدیریتی کاهش جذب دانش آموزان به آیین غیرقانونی در سطح شبکه های اجتماعی است.

سؤالات تحقیق

- ۱) مضامین و شبکه مضمونی اصول آیین غیرقانونی در سطح شبکه‌های اجتماعی چیست؟
- ۲) مضامین و شبکه مضمونی عقاید مورد استقبال کاربران در خصوص آیین غیر اخلاقی و غیر انسانی در سطح شبکه‌های اجتماعی چیست؟

روش تحقیق

در این تحقیق، با توجه به موضوع پژوهش و به منظور دستیابی به پاسخ‌های عمیق از رویکرد کیفی مبتنی بر روش تحلیل مضمون استفاده شده است. دلیل استفاده از روش کیفی در این پژوهش این است، که این روش اجازه می‌دهد، تا یک دیدگاه انسانی و درون‌گرایانه در تحقیقات گنجانده شود. داده‌های کیفی جمع‌آوری شده بر اساس جهان‌بینی شرکت‌کننده است و نه جهان‌بینی ایجاد شده توسط محقق. علاوه بر این، از تحلیل مضمون می‌توان به خوبی برای شناخت الگوهای موجود در داده‌های کیفی استفاده کرد. تحلیل قالب مضامین و تحلیل شبکه مضامین نیز از ابزارهایی هستند، که معمولاً در تحلیل مضمون به کار می‌روند. قالب مضامین، فهرستی از مضامین را به صورت سلسله مراتبی نشان می‌دهد. همچنین، به منظور جمع‌آوری داده‌های مفهومی و ادبیات نظری و پیشینه از روش مطالعه‌ای و کتابخانه‌ای استفاده شده است. روش تحلیل مضمون با هدف فهم چگونگی تعاملات افراد و گروه‌ها و نیز درک فرآیندهای نهفته در پس این تعاملات انجام می‌شود. برای انجام تحقیق در حوزه‌های اجتماعی معمولاً به دلیل بزرگ بودن تعداد جامعه آماری باید از نمونه‌گیری استفاده نمود. از آن جا که هدف از بررسی و فرآیند پژوهش شناخت و یا دریافت اثرگذاری‌های متغیرها و یا پدیده‌های مختلف در جامعه آماری است، به این دلیل، جامعه آماری از بستر لازم در مسیر تحقیق به شمار می‌آید.

جامعه آماری پژوهش پیش رو برای پاسخ به سؤالات پژوهش، مطالب و محتوای منتشرشده در خصوص آیین غیرقانونی در شبکه‌های اجتماعی تلگرام و اینستاگرام شامل فیلم، تصویر (عکس)، طرح، نقاشی، ...، متن نوشتاری و صوت است. از سوی دیگر، به منظور پاسخ به سؤالات سوم و چهارم تحقیق از روش مصاحبه عمیق با اساتید و متخصصان در حوزه ارتباطات، رسانه و امور دینی و مذهبی با سابقه کاری بیش از ۱۵ سال در سطح شهر تهران است. در این پژوهش با توجه به محدودیت جامعه آماری، به منظور پاسخ به سؤالات پژوهش، کلیه مطالب و محتوای منتشرشده در خصوص آیین غیرقانونی در صفحات و کانال‌های پر بازدید اینستاگرام و تلگرام شامل فیلم،

تصویر(عکس، طرح، نقاشی، ...)، متن نوشتاری و صوت انتخاب مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

در این پژوهش محقق جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق و همچنین پیشینه موضوع تحقیق از مطالعات کتابخانه‌ای مانند کتاب‌ها و مقالات فارسی و لاتین و منابع اینترنتی و تحقیقات مشابه در این حوزه استفاده کرده است. بدین ترتیب، از روش اسنادی و کتابخانه‌ای به منظور جمع‌آوری اطلاعات در خصوص ادبیات تحقیق استفاده شده است. به منظور جمع‌آوری داده‌ها در مطالعه حاضر به بررسی صفحات و کانال‌های مربوط به آیین غیرقانونی در شبکه‌های اجتماعی اینستاگرام و تلگرام مبادرت شده است. علاوه بر این‌ها از روش اسنادی و کتابخانه‌ای به منظور جمع‌آوری اطلاعات در خصوص ادبیات تحقیق استفاده شده است. در پژوهش حاضر به منظور جمع‌آوری داده‌ها و به جهت روایی جامعه آماری سعی شده است، تا از تمام صفحات و کانال‌های معتبر در خصوص آیین غیرقانونی استفاده شود و با کمک اساتید راهنما و مشاور از محتوای مرتبط با تحقیق بهره‌برداری شود. همچنین از منابع و کتب داخلی و خارجی نیز استفاده شده است. محقق سعی نموده است، به منظور تعیین پایایی ابزار گردآوری اطلاعات، دقت و اعتبار کانال‌ها و صفحات را مورد بررسی قرار دهد، که همگی اثبات‌کننده پایایی اسناد و مدارک مورد استفاده در پژوهش می‌باشد.

تجزیه و تحلیل فرآیندهای چند مرحله‌ای است که طی آن داده‌هایی که از طریق بکارگیری ابزارهای جمع‌آوری در نمونه (جامعه) آماری فراهم آمده‌اند، خلاصه، کدبندی، دسته‌بندی و... و در نهایت پردازش می‌شود تا زمینه برقراری انواع تحلیل‌ها و ارتباط‌ها بین این داده‌ها برای تجزیه و تحلیل داده‌های این پردازش فراهم آید (خاکی، ۱۳۷۹: ۳۰۵). در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده، از تکنیک تحلیل مضمون استفاده شده است؛ تحلیل مضمون روشی برای تعیین، تحلیل و بیان الگوهای (تم‌ها) موجود درون داده‌ها است. این روش در حداقل خود داده‌ها را سازماندهی و در قالب جزئیات توصیف می‌کند. اما می‌تواند از این فراتر رفته و جنبه‌های مختلف موضوع پژوهش را تفسیر کند. فراگرد تحلیل مضمون زمانی شروع می‌شود، که تحلیل‌گر الگوهای معنی و موضوعاتی که جذابیت بالقوه دارند را مورد نظر قرار می‌دهد. این تحلیل شامل یک رفت و برگشت مستمر بین مجموعه داده‌ها و خلاصه‌های کدگذاری شده و تحلیل داده‌هایی است، که

به وجود می‌آیند. نگارش تحلیل از همان مرحله اول شروع می‌شود. به‌طور کلی هیچ راه منحصربه‌فردی برای شروع مطالعه در مورد تحلیل مضمون وجود ندارد (براون و کلارک، ۲۰۱۳: ۸۶).

یافته‌ها

در این بخش به چگونگی تحلیل داده‌ها و یافته‌های حاصل از تحقیق پرداخته شده است. بر این مبنا، داده‌های به دست آمده از بررسی کلیه مطالب و محتوای منتشرشده در خصوص آیین غیرقانونی در صفحات و کانال‌های پر بازدید اینستاگرام و تلگرام شامل فیلم، تصویر (عکس، طرح، نقاشی، ...)، متن نوشتاری و صوت مورد تحلیل قرار گرفته است. برای این منظور، از روش تحلیل مضمون استفاده شده است.

بر مبنای این روش، طی سه مرحله کدگذاری توصیفی، کدگذاری تفسیری و کدگذاری یکپارچه ساز (فراگیر)، سه دسته مضمون پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر حاصل شده است که در طراحی الگوی نهایی مورد استفاده قرار گرفته است.

شکل ۱. مراحل کدگذاری

(۱) کدگذاری داده‌های کیفی: برای اجرای روش تحلیل مضمون، داده‌های جمع‌آوری شده در ۳ مرحله کدگذاری توصیفی، کدگذاری تفسیری و کدگذاری یکپارچه سازی (فراگیر) مورد تدبیر و مطالعه قرار گرفت. بر مبنای شکل زیر، در مرحله کدگذاری توصیفی، مضامین پایه مورد شناسایی قرار گرفتند. سپس در مرحله کدگذاری تفسیری، مضامین سازمان‌دهنده (مضامین اصلی) تحقیق احصا شدند و در نهایت با اجرای مرحله کدگذاری یکپارچه ساز، مضامین فراگیر تعیین و ارائه شدند. بر این مبنا، مضامین استخراج شده مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و سپس قالب مضامین تحقیق ارائه شده است.

(۲) کدگذاری توصیفی: در این مرحله، هدف، شناسایی بخشی از داده‌هاست، که از نگاه محقق، به لحاظ محتوایی به موضوع تحقیق نزدیک است. بدین منظور برای کدگذاری توصیفی، کلیه کلیه مطالب و محتوای منتشرشده در خصوص آیین غیرقانونی در صفحات و کانال‌های پر

بازدید اینستاگرام و تلگرام شامل فیلم، تصویر (عکس، طرح، نقاشی، . . .)، متن نوشتاری و صوت مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و کدهای مرتبط احصاء شد. برای اجرای فرآیند کدگذاری، مطالب و محتوای منتشر شده در ادامه آورده شده است. محقق ضمن تدبیر در محتوای مذکور، نکات مورد نظر را در ستون بعد و روبروی محتوای مربوطه ثبت نموده است. پس از این مرحله، کدهای مورد نظر محقق که در محتوا وجود داشته و می تواند در تشکیل شبکه مضامین و طراحی الگوی نهایی بکار گرفته شود، در ستون بعدی آمده است. شایان ذکر است که در این مرحله، کدها به صورت اولیه شناسایی شدند بنابراین، کدها به صورت پویا و مستمر در طول فرآیند تحقیق، مورد تغییر و بهبود قرار گرفتند. در واقع، کدگذاری در این تحقیق، یک عمل مقطعی و ایستا نبوده است. هم چنین مقایسه مستمر کدها با یکدیگر از آن جهت که منجر به دقیق تر شدن تحلیل و بلوغ و تکامل تدریجی کدهاست، امری ضروری بود که در این تحقیق مورد اجرا قرار گرفته است.

۳) کدگذاری تفسیری: پس از اجرای فرآیند کدگذاری توصیفی، نوبت به کدگذاری تفسیری می رسد. منظور از کدگذاری تفسیری در روش تحلیل مضمون، چنانچه در فصل سه تبیین شده، استخراج مضامین سازمان دهنده می باشد که از طبقه بندی و خوشه بندی کدهای اولیه استخراج می گردد. در این مرحله تلاش می شود، تا یک گام فراتر از «توصیف» عمل شود. این کار عمدتاً با ترکیب کدهای توصیفی ای که به نظر می رسد معنای واحدی را در خود دارند انجام می شود. گرچه ممکن است، در جریان برگشتن به متن، جهت قرار گرفتن در فضای بحث، کد تفسیری ای تعریف شود، که به طور مستقیم به هیچ یک از کدهای توصیفی مربوط نباشد. در روش تحلیل مضمون، کدگذاری تفسیری پس از کدگذاری توصیفی به صورت دو مرحله متمایز و پیاپی مطرح می شود.

الگوی کدگذاری درخت وارهای، سلسله مراتبی از تمام کدهایی است، که از محتوای استخراج شده است. شماره مقابل هر کد به معنای میزان تکرار آن کد می باشد. ممکن است، یک کد در محتواهای متعددی تکرار شده باشد، که تمامی این موارد کدگذاری شده و شمارش شده اند. این الگوی کدگذاری در واقع همان قالب مضامین می باشد، که در ادامه به صورت نقشه ذهنی نیز ترسیم شده است.

جدول ۱. کدهای استخراج شده از شبکه‌های اجتماعی آیین غیر قانونی

آزادی فردی و خودمختاری (۷۵ مورد)	انتقاد از دین‌های سازمان‌یافته (۶۵ مورد)	استفاده از نمادهای آیین غیر قانونی (پنتاگرام، بافومت و غیره) (۸۰ مورد)	تحقیر اخلاقیات سنتی (۵۵ مورد)	قدرت شخصی و تسلط بر زندگی خود (۶۸ مورد)
مراسم و آیین‌های غیر قانونی (۴۵ مورد)	نقد و تمسخر ارزش‌های اجتماعی مرسوم (۵۲ مورد)	خودشناسی و کشف هویت واقعی (۵۸ مورد)	قبول نکردن مقدسات دینی (۴۸ مورد)	تشویق به نقد و شک‌گرایی (۵۰ مورد)
نفی سیستم‌های اخلاقی سنتی (۴۰ مورد)	ترویج جادو و مناسک جادویی (۴۲ مورد)	ارتباط با نیروهای فراطبیعی (۳۵ مورد)	ستایش قدرت و خشونت (۳۸ مورد)	ترویج خودپسندی و نارسایی اجتماعی (۳۷ مورد)
تأکید بر جدایی از جمع و تنهایی (۳۶ مورد)	مخالفت با مفاهیم خیر و شر سنتی (۴۱ مورد)	ستایش زیبایی و هنر تاریک (۴۳ مورد)	قبول نکردن ادیان ابراهیمی (۴۰ مورد)	پذیرش و ستایش ناشناخته‌ها (۴۴ مورد)
مخالفت با تابوها (۵۰ مورد)	استفاده از متون و فلسفه‌های آیین غیر قانونی (۴۵ مورد)	انتقاد از مفهوم گناه (۴۶ مورد)	نفی مفاهیم روحانی و معنوی سنتی (۴۷ مورد)	ترویج فلسفه مادی‌گرایی (۴۲ مورد)
قبول نکردن مقدسات (۳۸ مورد)	نفی نهادهای اجتماعی و فرهنگی (۳۹ مورد)	ترویج فلسفه نیهیلیسم (۳۹ مورد)	ستایش طبیعت و نیروهای طبیعی (۳۳ مورد)	ترویج مرگ و فناپذیری (۳۷ مورد)
استفاده از ادبیات و هنرهای گوتیک (۳۶ مورد)	ترویج روانشناسی تاریک (۳۴ مورد)	مخالفت با نظام‌های سیاسی و اقتصادی سنتی (۳۲ مورد)	ترویج ضدیت با ایدئولوژی‌های مذهبی (۴۱ مورد)	ستایش قهرمانان تاریک (۳۵ مورد)
استفاده از نمادهای خرافی و ماورایی (۴۰ مورد)	آموزش و اطلاع‌رسانی درباره جادوی سیاه (۳۸ مورد)	ترویج هنرهای تجسمی تاریک (۳۹ مورد)		

جدول ۲. کدهای استخراج شده از شبکه های اجتماعی در زمینه عقاید مورد استقبال کاربران در

خصوص آیین غیرقانونی مدرن در سطح شبکه های اجتماعی

فردگرایی و استقلال شخصی (۸۵ مورد)	انتقاد از دین های سازمان یافته (۷۵ مورد)	ستایش لذت و خوش گذرانی (۸۰ مورد)	ترویج نمادهای آیین غیرقانونی (پنتاگرام، بافومت) (۹۰مورد)	تحقیر اخلاقیات و ارزش های سنتی (۶۵ مورد)
قدرت شخصی و خودمختاری (۷۸ مورد)	مراسم و آیین های غیرقانونی (۵۵ مورد)	خودشناسی و کشف هویت واقعی (۷۰ مورد)	نقد و تمسخر ارزش های اجتماعی مرسوم (۶۰ مورد)	ترویج هنر و موسیقی تاریک (۶۸ مورد)
مخالفت با تابوها (۷۲ مورد)	نفی سیستم های اخلاقی سنتی (۵۰ مورد)	جادو و مناسک جادویی (۴۸ مورد)	ارتباط با نیروهای فراطبیعی (۴۲ مورد)	ستایش قدرت و خشونت (۴۰ مورد)
ترویج خودپسندی و نارسایی اجتماعی (۴۴ مورد)	جدایی از جمع و تنهایی (۳۸ مورد)	مخالفت با مفاهیم خیر و شر سنتی (۴۹ مورد)	ترویج زیبایی و هنر تاریک (۵۲ مورد)	قبول نکردن مقدسات (۴۷ مورد)
پذیرش و ستایش ناشناخته ها (۵۵ مورد)	استفاده از فلسفه های آیین غیرقانونی (۵۴ مورد)	انتقاد از مفهوم گناه (۵۳ مورد)	نفی مفاهیم روحانی و معنوی سنتی (۵۱ مورد)	مادی گرایی و نفی روحانیت (۴۵ مورد)
ضدیت با نهادهای اجتماعی و فرهنگی (۳۹ مورد)	فلسفه نیهیلیسم و پوچ گرای (۴۳ مورد)	ستایش طبیعت و نیروهای طبیعی (۴۶ مورد)	ترویج فناپذیری و مرگ (۴۱ مورد)	استفاده از ادبیات و هنرهای گوتیک (۵۰ مورد)
روانشناسی تاریک و عمیق (۳۷ مورد)	مخالفت با نظام های سیاسی و اقتصادی مرسوم (۳۶ مورد)	ضدیت با ایدئولوژی های مذهبی (۴۰ مورد)	ستایش قهرمانان تاریک (۳۸ مورد)	نمادهای خرافی و ماورایی (۴۹ مورد)
آموزش جادوی سیاه (۴۴ مورد)	هنرهای تجسمی تاریک (۴۲ مورد)	تصویرسازی از دنای پس از مرگ (۴۵ مورد)	تشویق به شک گرایی و نقد اجتماعی (۴۸ مورد)	نفرت از جمع گرایی و هماهنگی اجتماعی (۳۵ مورد)

پس از رسیدن به کفایت نظری محقق با گردآوری مضامین سازمان دهنده در جریان تحقیق و فراوانی مضامین پایه مرتبط با هر کدام از این مضامین سازمان دهنده اقدام به حذف مضامین نزدیک به هم یا کم اهمیت تر (از منظر کم بودن میزان فراوانی) می کند، تا شبکه مضامین فراگیر تحقیق حاصل شود. پس از مرور جدول می توان مضامین سازمان دهنده ای که از منظر محقق به لحاظ محتوایی و درونمایه به هم شبیه هستند، را در قالب یک مضمون فراگیر مطرح کرد، تا جدول شبکه مضامین فراگیر تحقیق به شکل زیر ترسیم شود.

جدول ۳. جدول شبکه مضامین فراگیر تحقیق

ردیف	عنوان مضمون فراگیر	شماره عناوین سازمان دهنده زیر مجموعه
۱	جستجوی هویت و معنا، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی، تمایل به عضویت در گروه ها، نارضایتی و اعتراض به ارزش های اجتماعی و فرهنگی غالب، مخالفت با ارزش های دینی، کنجکاوی و تمایل به تجربه های جدید، تأثیر رسانه ها و محتوای جذاب، تأثیر الگوریتم های شبکه های اجتماعی، خلاهای معنوی و فرهنگی، تأثیرات همسالان و گروه های اجتماعی، احساس قدرت و کنترل، تمایل به متفاوت بودن و تمایز از دیگران، تأثیرات محیطی و فرهنگی، استفاده از تصاویر و نمادهای جذاب، محتوای ویروسی، داستان سرایی، محتوای تعاملی، استفاده از نمادها و علائم، ترویج فلسفه های شخصی و روانشناسی، تشکیل گروه ها و انجمن های آنلاین، ایجاد و ترویج هشتک های مرتبط، محتوای تعاملی ایجاد گروه ها و انجمن های آنلاین، تولید محتوای آموزشی و تفسیری، ترویج و تبلیغ آیین غیرقانونی، الگوسازی، تعامل مستقیم، استفاده از شبکه های گسترده، ایجاد اعتبار و مشروعیت، تشویق به تعامل و مشارکت، الگوسازی رفتاری، ترویج و انتشار محتوا از طریق پلتفرم های مختلف، تولید محتوای آموزشی، ایجاد گروه ها و انجمن های آنلاین، استفاده از نمادها و زبان های مخفی	۳۷-۱
۲	استفاده از نمادها و زبان های مخفی، شبکه سازی و ایجاد ارتباطات اجتماعی، تکرار و تداوم پیام ها، رویدادهای خاص و زمان بندی، استفاده از محتوای تعاملی، تأکید بر احساسات و تجربیات شخصی، بهره گیری از فرهنگ پاپ، تداوم و پیوستگی در تولید محتوا، تأکید بر محتوای بصری و ویدیویی، تشکیل گروه ها و انجمن های آنلاین، تداوم و پیوستگی در تولید محتوا، بهره گیری از تکنیک های	۵۱-۳۸

ردیف	عنوان مضمون فراگیر	شماره عناوین سازمان دهنده زیرمجموعه
	داستان سرایی، انتشار منظم و پایدار محتوا، بهره گیری از شوک فرهنگی و تابوشکنی، ایجاد احساس جمعی و تعلق	

در مجموع می توان گفت، تأثیرات این روند بر فرهنگ و جامعه شامل تغییرات در نگرش ها، رفتارها و هنجارهای اجتماعی است، که به چالش های جدیدی منجر شده است. مسائل اخلاقی و اجتماعی مرتبط با آیین غیرقانونی نیازمند بررسی و تحلیل دقیق تری است، تا بتوان به درک عمیق تری از تأثیرات آن رسید و راه کارهای مناسبی برای مدیریت و پاسخ به این چالش ها ارائه داد.

بحث و نتیجه گیری

در بررسی سوال اول، صفحات و کانال های مرتبط با آیین غیرقانونی، مجموعه ای از اصول و مضامین رایج شناسایی شد. این مضامین شامل تأکید بر آزادی فردی و خودمختاری، انتقاد از دین های سازمان یافته و استفاده گسترده از نمادهای آیین غیرقانونی مانند پنتاگرام و بافومت است. بسیاری از این صفحات فلسفه لذت گرایی و زندگی لذت محور را ترویج می کنند و به تحقیر اخلاقیات سنتی می پردازند. تأکید بر قدرت شخصی و تسلط بر زندگی خود نیز از دیگر موضوعات مشترک است که در این صفحات دیده می شود. این صفحات و کانال ها همچنین به نمایش و توضیح مراسم و آیین های غیرقانونی پرداخته و نقد ارزش های اجتماعی مرسوم را در اولویت قرار می دهند. ترویج هنر و موسیقی مرتبط با آیین غیرقانونی، خودشناسی و کشف هویت واقعی، و قبول نکردن مقدسات دینی از دیگر مضامین برجسته در این محتواها است. علاوه بر این، تشویق به نقد و شک گرایی، نفی سیستم های اخلاقی سنتی، ترویج جادو و مناسک جادویی و ارتباط با نیروهای فراطبیعی نیز به وفور مشاهده می شود.

در بسیاری از این صفحات و کانال ها، ستایش قدرت و خشونت، ترویج خودپسندی و نارسایی اجتماعی و تأکید بر جدایی از جمع و تنهایی به چشم می خورد. مخالفت با مفاهیم خیر و شر سنتی، ستایش زیبایی و هنر تاریک، و قبول نکردن ادیان ابراهیمی نیز جزو مضامین پرتکرار است. برخی دیگر از این صفحات به پذیرش و ستایش ناشناخته ها، مخالفت با تابوها، استفاده از متون و فلسفه های آیین غیرقانونی، و انتقاد از مفهوم گناه می پردازند. نفی مفاهیم روحانی و معنوی سنتی، ترویج فلسفه

مادی گرایی، قبول نکردن مقدسات دینی و مفاهیم مقدس و نفی نهادهای اجتماعی و فرهنگی نیز در این محتواها برجسته هستند.

علاوه بر این، ترویج فلسفه نیهیلیسم، ستایش طبیعت و نیروهای طبیعی، تأکید بر فناپذیری، و استفاده از ادبیات و هنرهای گوتیک نیز جزو مضامین پرتکرار است. ترویج روانشناسی تاریک، مخالفت با نظام‌های سیاسی و اقتصادی سنتی، ضدیت با ایدئولوژی‌های مذهبی، ستایش قهرمانان تاریک، استفاده از نمادهای خرافی و ماورایی، آموزش درباره جادوی سیاه و ترویج هنرهای تجسمی تاریک نیز از دیگر موضوعات رایج مشاهده شده در این صفحات و کانال‌ها است.

در مجموع می‌توان گفت، که در بررسی صفحات و کانال‌های مرتبط با آیین غیرقانونی، مجموعه‌ای از اصول و مضامین رایج به‌طور مشخص شناسایی شده که نشان‌دهنده تمرکز عمده این محتواها بر آزادی فردی و خودمختاری است. این صفحات به‌طور مکرر بر نقد دین‌های سازمان‌یافته و تحقیر اخلاقیات سنتی تأکید دارند و از نمادهایی چون پنتاگرام و بافومت برای نمایاندن هویت آیین غیرقانونی خود بهره می‌برند. فلسفه لذت‌گرایی، که بر تجربه و لذت فردی به عنوان ارزش‌های اصلی تأکید دارد، در این محتواها به‌طور گسترده‌ای ترویج می‌شود. علاوه بر این، تأکید بر قدرت شخصی و تسلط بر زندگی فردی نیز از دیگر موضوعات برجسته است، که در این صفحات به وضوح دیده می‌شود. این صفحات و کانال‌ها همچنین به نمایش و توضیح مراسم و آیین‌های غیرقانونی پرداخته و نقد ارزش‌های اجتماعی مرسوم را در اولویت قرار می‌دهند. آن‌ها به ترویج هنر و موسیقی مرتبط با آیین غیرقانونی، کشف هویت واقعی و خودشناسی و قبول نکردن مقدسات دینی و مقدسات دینی نیز می‌پردازند. دیگر مضامین برجسته شامل تشویق به نقد و شک‌گرایی، نفی سیستم‌های اخلاقی سنتی، ترویج جادو و مناسک جادویی، و ارتباط با نیروهای فراطبیعی است. این صفحات به‌طور کلی به ستایش قدرت و خشونت، ترویج خودپسندی و تأکید بر جدایی از جمع و تنهایی می‌پردازند. در کنار این، مخالفت با مفاهیم خیر و شر سنتی، ستایش زیبایی و هنر تاریک، و انتقاد از ادیان ابراهیمی نیز به وضوح مشاهده می‌شود.

در بررسی سوال دوم، صفحات اینستاگرامی و تلگرامی مرتبط با آیین غیرقانونی، مجموعه‌ای از اصول و مضامین رایج شناسایی شد که بر اساس ویژگی‌های مشترک آن‌ها، می‌توان به تصویری جامع از این فلسفه دست یافت. این صفحات اغلب تأکید زیادی بر فردگرایی و استقلال شخصی دارند، در حالی که انتقادهای تندی نسبت به دین‌های سازمان‌یافته و اخلاقیات سنتی ابراز می‌کنند.

هم چنین استفاده گسترده از نمادهای آیین غیرقانونی مانند پنتاگرام و بافومت به عنوان نمادهای هویتی در این صفحات مشاهده می شود. این محتواها فلسفه لذت گرایی و زندگی لذت محور را ترویج داده و به نوعی تحقیر ارزش های اجتماعی مرسوم را در اولویت قرار می دهند. نمایش مراسم و آیین های غیرقانونی، ترویج هنر و موسیقی تاریک و تأکید بر قدرت شخصی و خودمختاری از دیگر مضامین برجسته در این صفحات است. این صفحات به شدت بر خودشناسی و کشف هویت واقعی تأکید می کنند و به نقد مفاهیم خیر و شر سنتی و ایدئولوژی های مذهبی می پردازند. پذیرش و ستایش ناشناخته ها، همراه با استفاده از فلسفه های آیین غیرقانونی و نفی مفاهیم روحانی و معنوی سنتی نیز در محتوای این صفحات به چشم می خورد. علاوه بر این، ترویج مادی گرایی، نیهیلیسم، و فلسفه پوچ گرایی نیز از دیگر مضامین پرتکرار است.

هم چنین، برخی از این صفحات به ستایش طبیعت و نیروهای طبیعی، ترویج فناپذیری و مرگ و استفاده از ادبیات و هنرهای گوتیک پرداخته اند. روانشناسی تاریک و عمیق، مخالفت با نظام های سیاسی و اقتصادی مرسوم، و ستایش قهرمانان تاریک از دیگر موضوعات مطرح شده در این صفحات است. نمایش نمادهای خرافی و ماورایی، آموزش جادوی سیاه، و ترویج هنرهای تجسمی تاریک نیز به وفور در این محتواها دیده می شود. در نهایت، این صفحات اغلب به تشویق شک گرایی، نقد اجتماعی و نفرت از جمع گرایی و هماهنگی اجتماعی می پردازند و به نوعی ضدیت با ارزش های اجتماعی و فرهنگی مرسوم را به تصویر می کشند. در ادامه به بررسی پیشنهادات پژوهشی پرداخته می شود.

- ✓ آگاهی بخشی و آموزش عمومی و گسترش برنامه های اسلامی و مذهبی: برنامه های آموزشی و کارگاه های عمومی درباره آیین غیرقانونی و تأثیرات آن بر جامعه می تواند، به افزایش آگاهی و شناخت صحیح در مورد این پدیده کمک کند. این برنامه ها باید به تحلیل علمی و مبنای قوی اطلاعات پردازند تا به فهم بهتر و پاسخ های مناسب منجر شوند.
- ✓ ایجاد محتوای مثبت و جایگزین: تولید و ترویج محتوای مثبت و آموزنده که به مقابله با ایده های منفی و خطرناک پردازد، می تواند نقش مؤثری در جلب توجه مخاطبان و ایجاد تغییر در نگرش ها داشته باشد. این محتوا باید شامل پیام های مثبت، آموزشی و الهام بخش باشد.

✓ تشویق به گفتگو و تعامل مثبت: ایجاد بسترهای گفتگوی سازنده و محترمانه برای تبادل نظر درباره مسائل دینی، فرهنگی و اجتماعی، می‌تواند به کاهش تنش‌ها و افزایش درک متقابل کمک کند. این گفتگوها باید به صورت غیر تهاجمی و با احترام به دیدگاه‌های مختلف برگزار شود.

✓ پشتیبانی از پژوهش‌های مذهبی، دینی علمی، اجتماعی و تأثیرات منفی آیین‌های غیرقانونی و انسانی و سایر جریان‌های مشابه: حمایت از پژوهش‌ها و تحقیقات علمی درباره تأثیرات آیین غیرقانونی و سایر جریان‌های مشابه می‌تواند، به درک بهتر و توسعه راهکارهای مؤثر کمک کند. این پژوهش‌ها باید شامل تحلیل‌های جامع و روش‌شناسی علمی دقیق باشد. افزایش امنیت دیجیتال و حریم خصوصی، تقویت امنیت دیجیتال و حفظ حریم خصوصی کاربران می‌تواند، به کاهش آسیب‌های ناشی از محتوای منفی و تهدیدات آنلاین کمک کند. این اقدامات باید شامل آموزش‌های امنیتی و استفاده از فناوری‌های حفاظتی پیشرفته باشد.

منابع

- ایمانی، آوا، رفیعی، عادل. (۱۳۹۸). چندمعنایی ترکیبات "چشم" در زبان فارسی: رویکرد صرف ساختی. *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*. ۱۱(۲): ۱۴۰-۱۱۵.
- بهریزی بخش، امیرحسین و سمیع پورگیری، محمد و عامری، احمد. (۱۳۹۶). *مدلسازی فرآیند حذف رطوبت از گاز طبیعی به روش جذب سطحی با استفاده از جاذب‌های زیولیتی*، چهارمین کنفرانس بین‌المللی نوآوری‌های اخیر در شیمی و مهندسی شیمی، تهران. ۲۳۹-۲۳۱.
- خاکی، غلامرضا. (۱۳۷۹). *روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی*، تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز تحقیقات علمی کشور؛ کانون انتشاراتی درایت، چاپ اول.
- خانیکی، هادی و یزدیان، امیر. (۱۴۰۰). واکاوی حوزه مطالعاتی دین و رسانه‌های نوین؛ مروری بر پیشینه، مفاهیم و نظریه‌های رایج با تأکید بر رویکرد ساخت اجتماعی دینی فن‌آوری، *فصلنامه مطالعات رسانه-های نوین*، ۷(۲۵): ۳۶-۱.
- رضائی، محمد. (۱۴۰۰). نقش رسانه‌ها در میزان آشنایی دانشجویان با فرقه‌های شیطان پرستی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل)، *فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی*، ۲۵ (۸۸): ۸۸۳-۹۰۴.

شعبانی، محمدجواد و صادق نیا، مهرباب و میرتبار، سیدمرتضی. (۱۳۹۸). بررسی مؤلفه امید در سبک زندگی دینی و نقش رسانه دیداری تلویزیون در گسترش امیدآفرینی دینی، **پژوهش نامه سبک زندگی**، ۵(۱): ۱۱۵-۱۴۴.

کافی راد، مصطفی، عبدالرحیمی، علی رضا و بهزاد، فرج. (۱۳۹۹). تحلیلی بر شیطان پرستی و راه کارهای تربیتی مقابله با آن، با الهام از آیات قرآنی، **دوفصلنامه آموزه های تربیتی در قرآن و حدیث**، ۶(۱): ۸۵-۱۰۳.

Al-Zaman, M. S. (2022). **Social mediatization of religion: islamic videos on YouTube**. Heliyon, 8(3), e09083.

Castañó-Pulgarín, S. A. , Suárez-Betancur, N. , Vega, L. M. T. , & López, H. M. H. (2021). Internet, social media and online hate speech. Systematic review. **Aggression and Violent Behavior**, 58, 101608.

Clarke, V. & Braun, V. (2013). Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. **The Psychologist**, 26(2), 120-123.

Gomez, C. T. (2021). Social solidarity as a dimension of transitional justice: the case of Cartography and Identification of Mass Graves in post-conflict Colombia. **The International Journal of Human Rights**, 1-24.

Hashmi, U. M. , Rashid, R. A. , & Ahmad, M. K. (2021). The representation of Islam within social media: a systematic review. Information, **Communication & Society**, 24(13), 1962-1981.

Larsson, A. O., Tønnesen, H., Magin, M., & Skogerbo, E. (2024). Calls to (what kind of?) action: A framework for comparing political actors' campaign strategies across social media platforms. **New Media & Society**, 14 (2): 129-141.

Short, M. B. , Kasper, T. E. , & Wetterneck, C. T. (2019). The relationship between religiosity and internet pornography use. **Journal of Religion and Health**, 54(2), 571-583.

Tomlinson, J. (2013). **Globalization and Culture**, Cambridge: Polity Press.

Wallis, R., & Buckingham, D. (2019). Media literacy: The UK's undead cultural policy. **International Journal of Cultural Policy**, 25(2), 188-203.

Analyzing the management model for reducing students' attraction to illegal virtual spaces on social networks

Quarterly Journal of Educational Leadership
& Administration
Islamic Azad University Garmsar Branch
Vol.18, No 4, Winter 2024, No.70

Analyzing the management model for reducing students' attraction to illegal virtual spaces on social networks

Zahra Rahmat Alizadeh¹, Nasim Majidi Ghahroodi², Vahid Rashidvash³

Abstract:

Purpose: The present study aimed to investigate a management model for reducing students' attraction to illegal rituals at the level of social networks.

Method: Method: The research method is qualitative and based on the content analysis technique. The statistical population of the present study to answer the research questions is the published materials and content regarding illegal rituals on the social networks Telegram and Instagram, including films, images (photos, drawings, paintings, . . .), written text, and audio. Due to the limitations of the statistical population, to answer the research questions, all published content regarding Satanism on the most visited pages and channels on Instagram and Telegram, including videos, images (photos, drawings, paintings, etc.), written text, and selected audio, were examined and analyzed.

Results: Based on the research results, a set of common themes and techniques have been identified. These contents frequently emphasize the principles of individualism and autonomy and make harsh criticisms of organized religion and traditional morality. Symbols such as the pentagram and Baphomet are used as identity symbols on these pages, and the philosophy of hedonism is one of the most central themes.

Conclusion: Therefore, it is suggested that during school, the culture of using new facilities be taught and textbooks titled Information Technology be developed and taught in schools, where the opportunities and threats of this new knowledge are addressed, and children are introduced to its advantages and disadvantages.

Keywords: Cyberspace management, principles of illegal religion, users, students.

¹ - PhD. Student, Department of Social Communication Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

² - Assistant Professor, Department of Social Communication Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author).
nassim_majidi@yahoo.com

³ - Assistant Professor, Department of Social Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Vah.rashidvash@iauctb.ac.ir